

Oponentský posudek
na doktorskou disertační práci

**„Determinanty industrializace v subsaharské Africe a možnosti jejich
rozvoje.“**

Autor: Ing. Jiří Sejkora

Oponovaná práce si klade zjevně aktuální, i když poměrně náročný cíl identifikovat klíčové faktory industrializace a potenciál jejich naplnění ve specifickém prostředí subsaharské Afriky (SSA). Hned na počátku svého posudku považuji za vhodné konstatovat, že posuzovaný text se mi jeví jako zdařilý. Jednotlivé části tvoří přehledný a logicky uspořádaný celek, který vypovídá o hloubce analytické práce, odborné připravenosti i vyhraněné představě o cílech, způsobech a metodách přístupu ke zvolenému zadání.

Výběr tematu lze uvítat, neboť odborně fundovaná analýza determinant průmyslového rozvoje a směrů reálného překonávání stávajících růstových zábran má význam nejenom pro základní výzkum, ale i pro adekvátní reakce hospodářské politiky v kontextu s hybnými silami a procesy v rámci jak regionálních seskupení, tak i globalizovaného světového hospodářství. Jde zcela zjevně o zasvěcenou a faktograficky i myšlenkově obsažnou studii, v níž se pozitivně odráží znalost širokého spektra relevantní odborné literatury i samostatný tvůrčí vklad.

Autor využil a zpracoval úctyhodné množství uvedených publikačních titulů, z toho i několik vlastních. Pečlivě uvádí přístupy protagonistů těch či oněch názorových proudů, a to s citacemi a náležitými odkazy. Rovněž po formální stránce je práce zodpovědně a graficky až nadstandardně vybavená. K použitým metodám zkoumání se řadí důsledná analytická a následně syntetická deskripce, komparativní analýza dílčích poznatků, jejich syntéza a deduktivní i induktivní přístupy k získávání výsledků či podkladů pro stanovený hlavní cíl. Zvolený metodický přestup se jeví pro tuto práci jako zcela adekvátní. Výklad postupuje od obecných determinant industrializace k jejich ověřování ve zkoumaných entitách, přičemž vhodným vyústěním jednotlivých kapitol i práce jako celku je uvážlivé shrnutí výsledků testování i verifikace formulovaných hypotéz.

V přístupu autora k tematu pozitivně vnímám zasvěcenou analýzu vybraných determinant industrializace a jejich posuzování i v zemích malé rozlohy či velikosti, což zjevně odpovídá zvláštnostem regionu SSA s desítkami malých států. Presentované odlišnosti ve stupni využívání rozvojového potenciálu ve vybraných ekonomikách (3. kapitola) vybízí k otázce nakolik vytváří rozloha země specifické problémy, na jejichž řešení je účelné zaměřit pozornost prorůstově orientované politiky. Inspirací může být autorem zmiňovaný i posuzovaný Mauricius – malý ostrovní stát bez zásob přírodních zdrojů, donedávna se silnou závislostí na jediné významné plodině a dokonce ještě v 60. letech považovaný (J. Meade) za zjevného kandidáta neúspěchu až propadu. Naproti tomu však proběhla pozoruhodná transformace i diverzifikace ekonomiky, která dnes získává příjmy z turistiky, financí, textilního průmyslu i moderních technologií. Nezanedbatelným příspěvkem byl zjevně příliv zahraničních investic spolu s budováním růst podporujících institucí.

Pokud jde o připomínky k předloženému textu, vztahují se spíše k určitým rezervám či širším souvislostem s dynamicky se rozvíjejícím mezinárodním ekonomickým prostředím než k výsledkům analýzy a k prezentovaným poznatkům. Některé pasáže vybízí k důkladnějšímu zamyšlení, anebo i k formulování doplňujících otázek pro setkání v rámci obhajoby. V této souvislosti dávám k posouzení několik poznámek či námětů.

Jedním se jeví zevrubnější posouzení významu subintegračních seskupení pro industrializaci, regionální rozvoj a začleňování do produkčních řetězců. Nezanedbatelný stimul industrializace v SSA by zjevně mohl spočívat právě v rozšiřování vzájemných obchodních toků a regionálně orientované či subintegrační spolupráce. Otázkou může být, nakolik se sledovanými jevy souvisí i problematika klastrů, které se stávají poměrně populárním konceptem, ale i podpůrným faktorem pro vysvětlování empirického fenoménu geografické či regionální koncentrace ekonomických i inovačních aktivit.

V kontextu s výčtem klíčových determinantů industrializace a prezentovaných hypotéz se nabízí i faktor úrovně a dostupnosti finančních služeb se souvisejícím potenciálem poskytování nástrojů úspor, investic a rizikového řízení. V konkrétní situaci SSA by navíc vedle formální finanční infrastruktury mohlo přicházet v úvahu posouzení úlohy i stupně významu mikrofinancí, respektive místně specifických institucí či iniciativ mimo standardní bankovní sektor. Nezanedbatelný stimul industrializace v SSA by mohl spočívat právě ve zdokonalování technologické platformy řízení mikroúspor a mikroděpozit a souběžného posilování místních bank i okruhu jejich aktivit v podnikatelské sféře.

Celkově mohu shrnout, že předložený text je velice solidní, výrazně obohacuje naše znalosti a poskytuje i řadu impulsů pro další badatelskou činnost v rámci sledované problematiky determinantů industrializace v SSA a možností jejich rozvoje. Postup řešení zvoleného a vymezeného tematu, jakož i použité metody kvantitativního i kvalitativního výzkumu svědčí o badatelské erudici a prokazují zvládnutí metodologie vědecké práce v sociálně ekonomických vědních oborech. Jednotlivé části i kapitoly tvoří souvislý a uspořádaný celek, který vypovídá o hloubce analytické práce, odborné připravenosti i o zjevném tvůrčím nasazení. Osobně se domnívám, že obsahovou náplní, stylizací, logickým uspořádáním i uvážlivostí vyvozovaných závěrů a poznatků, splňuje práce i náročné požadavky na úroveň disertací.

Na závěr posudku mohu jenom podtrhnout, že práce je kvalitní, inspirativní, představuje autentický autorský vklad ke zvolenému tématu a její záměr byl podle mého soudu hodnotně splněn. Samozřejmě doporučuji předloženou disertační práci k obhajobě před příslušnou komisí.

V Liberci dne 27. 9. 2016

prof. Ing. Jiří Fárek, CSc.
Ekonomická fakulta
Technická univerzita v Liberci